

Ingmar Bergman:

Munkanapló I. (1955–1974)

RÉSZLET

1938 és 2001 között Ingmar Bergman közel 60 jegyzetfüzetet írt tele azokkal a gondolataival, amelyek alkotás közben foglalkoztatták. A Scolar Kiadó gondozásában magyarul is megjelent a két kötetbe rendezett munkanapló első része. A kiadvány egyik legérdekesebb része egy meg nem valósult tervről, A víg özvegy című Lehár-operett filmváltozatáról szól. Könyvajánlónk a 62. oldalon olvasható.

**1973. június 26.
Szent Iván napja**

Ma beköltöztem az író-házamba. Egyelőre kicsit idegennek érzem, de nagy nyugalom száll rám, ha itt vagyok. Be kell laknom rendesen, aztán majd meglátjuk. Nekem most éppen-séggel az a fontos, hogy valamilyen emberi kvalitást találjak az Özvegyben. Lehet, hogy nem sikerül, és akkor talán nem kell sokat izgatnom magam miatta, de félelmetesen nagyok a várakozások, elfáradok, ha csak rágondolok.

Van egy konstruktív ötletem, mégpedig a felkészülés A víg özvegy bemutatójára. Az ősbemutatóról van szó, ami valamiért nem jön össze. Az emberi kvalitás fontos az egészben, de erről már szoltam.

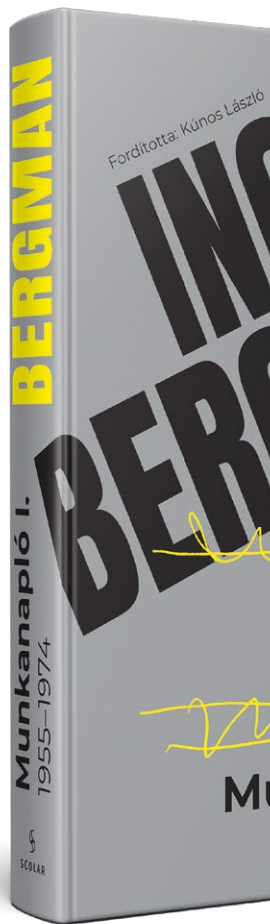
Kell találni valamilyen nézőpontot. Jó volna magát Lehárt szerepeltetni. Valaki megrendel nála egy operettet ilyen és ilyen cselekménnyel.

Az idő mindig jelen van, erős, érzékelhető jelenléte van.

Június 29.

Újra kiköltöztem az író-házból, túl meleg volt, sem lakni, sem gondolkodni nem lehetett benne, visszahúzódtam a régi odúmba.

Nos, akkor lássuk. Danilót és Hannát egy abszolút materialista és tökéletesen cinikus világba helyezem bele, ahol pénzért mindent meg lehet kapni, és ahol mindenre kiterjed az erkölcsi képmutatás. Danilo és Hanna mélységesen megvet mindent ebben a világban. A végén, az az érzésem, valamilyen fantasztikus módon eljártsszák mind a 20 milliót, pontosabban el akarják játszani, de mivel az egész nem érdekli őket, mindig csak nyernek, a végén már 200 milliójuk van, és akkor jön a nagy szélhámos, és elnyeri az összes pénzüket. Egy nagy szélhámosra van szükségem, valamint egy hősré és hősnőre. Mégiscsak meséről van szó.

Mindketten nagyon szeretnek enni. Kell egy jelenet, amelyben mindketten belefeledkeznek a kulináris élvezetekbe. De az is lehet, hogy a szélhámos szeret enni, és ő feledkezik bele. Vagy az özvegy férje, aki ebbe halt bele?

Azt hiszem, ezt mindenképp össze lehet hozni a születőben lévő operettel és Hanna és a szeretője

játékával. Magából az operett megrendeléséből is ki lehet hozni valami jót, ha például a szélhámos vagy minek nevezzem rendeli meg.

(Ezen még sokat kell gondolkodni, és persze rengeteg technikai részleten is, amit voltaképpen halálosan unok.)

Az a lényeg, hogy számomra is élvezetes legyen, mert ha nem tudok belőle valami étvágygerjesztő és szórazokoztató dolgot kihozni, akkor inkább ejteni kell az egészet.

Június 30.

Ma reggel, azt hiszem(?), támadt egy alapvető fontosságú(?) ötletem(?). Nagyon jó érzés rágondolni, nagyon megtermékenyítő gondolat, most már nem udvarias hajlongással közeledek A víg özvegy felé, hanem kezdünk beszélgetni is egymással.

Nos: A keret az Özvegy színházi előadása. Itt van a szép özvegy, itt az ünnepi ruhába öltözött zenekar, itt a rámpa, itt a hangulat, hogy most kezdődik, itt a rövid nyitány a padlódobogás és a karmester meghajlása után, és felmegy a függöny, és kezdődik A víg özvegy hagyományos, látványos, elegáns előadása. Azután apránként egyre valóságosabb lesz, szinte észrevétlenül kilép a színházi előadásból, és az ember döbbenetben állapítja meg, az az érzésem, hogy

színházi előadás részese vagyok, de nem tudom, ki írta a darabot, ki szerezte a zenét, és aztán finoman egyre mélyebbre hatolunk ebbe az egészbe és az időbe – az idő mindvégig szinte tapintható –, az idő az alapja, az alatalaja mindannak, amivel foglalatalkodunk, ezt ne felejtjük el. És akkor minden benne lehet, Valencienne hűtlensége, Danilo a bordélyházban, Nyegus, aki a keresésére indul, a csillogás és a szegénység, az inkompetens és korlátozott Zéta báró, a milliók, amelyek befolynak Pontevidéba, s amelyeket mégis eltékoznak. És mögötte a különös öregúr, Monsieur Glawari, Hanna férje, a mérhetetlenül gazdag ember, aki feleségül vette a vadóc lányt, jó nevelést adott neki, s aki megrendelt egy operettet Lehártól, amelyet megrendeznek, előadnak, s ami ott bujkál a cselekményben, és ő az, aki nevet, Monsieur Glawari az, aki nevet valahol, bárhol. Azután a nagy pillanat, amikor bejönnek a lányok, az összes lány, és eltáncolják a vad kánkánt, és az orgia közben minden szétesik és összeomlik, tűzvész támad, a pénz elenyészik, és végül egyedül maradnak a színpadon, és kimennek a színpadi bejáraton, ki a valóságba, találnak egy kis kocsmát, reggeliznek, és Hanna gyereket vár, és miközben reggeliznek, megveszik a vén kocsmát, és nevetnek, és koccintanak a vendéglőssel, miközben egyre fényesebb a reggel.

